

TURUN MUSEOKESKUKSEN UUSI PUUTARHAHANKE EDISTÄÄ VARSINAISUOMALAISTEN PERINNEKASVIEN TUNNETTAVUUTTA:**Perinnettä ja kulttuuriperintöä puutarhassa**

Museovirasto myönsi huhtikuussa 2011 Turun museokeskukselle avustusta museoiden innovatiivisiin hankkeisiin varatuista rahoista. Museokeskuksen hanke toteutetaan kuluvan vuoden aikana Kuralan Kylämässä. Hankkeen yhteistyötahoina toimivat Turun yliopiston museologian oppiaine ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen ”Perinnekasvit museopuutarhassa” -hanke. Kasvikantojen vaalimisella on pitkät perinteet Kuralan Kylämässä Turun museokeskuksen Kuralan Kylämäki on koko olemassaolonsa ajan vaalinut alueen vanhoja säilyneitä kasvikantoja ja 1990-luvun alusta lähtien täydentänyt kokoelmiaan Varsinais-Suomesta kerätyllä perennamateriaalilla. Biologisen kulttuuriperinnön säilyttämisen lähtökohta oli Kylämässä otollinen, sillä alueella suoritettiin laajat luonnontieteelliset inventoinnit 1980-luvun puolivälissä ennen museokohteen avaamista yleisölle. Puutarhatoiminta koki nousun vuosina 1997-2000, jolloin toteutettiin ”Tiikerinliljasta saippuakukkaan” -hanke. Sen myötä kartutettiin Kuralan perennakokoelmia, puutarha- ja kasviaiheista kuvakokoelmaa ja järjestettiin näyttely ja koulutusta paikallismuseoväelle. Viime vuosikymmenen loppupuolella puutarhainnostus valtasi Suomen. Trendi jatkuu edelleen yhä lisääntyvänä puutarhaharrastuksena ja sen myötä kaupallisen puutarha-alan sekä puutarhamatkailun kasvuna. Perinnekasvit nousivat kansallisiksi suojelukohteiksi, kun Suomi kansainvälisten sopimusten velvoittamana laati maa- ja metsätalouden kasvigeenivaraohjelman. Syntyi monia säilyttämishankkeita, joista Kylämäen toiminnan kannalta erityisen läheinen on Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen ”Perinnekasvit museopuutarhassa” -hanke, jonka kanssa Kylämäki on alusta saakka ollut yhteistyössä. Biologisen kulttuuriperinnön säilyttämisen kysymykset ovat nousseet esille myös yliopistomaailmassa. Edelläkävijänä tällä saralla on toiminut Turun yliopiston museologian oppiaine järjestämällä aiheesta kursseja. Viime vuosina museologian opiskelijat ovat käyneet tutustumassa Kuralan puutarhoihin ja ylläpidon museaalsiin perusteisiin.

Keruu laajenee keittiötarha- ja huonekasveihin

”Perinnettä ja kulttuuriperintöä puutarhassa” -hankkeen tavoitteena on vanhojen kulttuuriperinnekasvikantojen kerääminen ja säilyttäminen Kuralan Kylämässä sekä niiden käytön edistäminen Varsinais-Suomessa. Kylämäen vanhojen perennakantojen keruuta jatketaan ja myös laajennetaan keittiötarhakasveihin ja huonekasveihin. Samalla turvataan Kylämäen vanhojen hedelmäpuiden säilyminen varttamalla, jolloin uusi puu on täysin ”emonsa” kaltainen. Säilyttämisessä noudatetaan tavanomaisia museokäytäntöjä, jolloin elävät kasvikannat muodostavat vain erään kokonaisuuden Museokeskuksen monista kokoelmista. Tämä tarkoittaa, että kasvikannat luetteloidaan ja valokuvataan sähköiseen kokoelmatietokantaan. Paitsi kasveja sinänsä, uudessa hankkeessa kerätään tietoa paikallisesta puutarhanhoidosta ja korostetaan näin kansatieteellistä näkökulmaa. Kylämäen Puutarhapäivää vietetään Kansainvälisenä museopäivänä, jonka teema on tänä vuonna ”Muistitalkoot”. Puutarhamuistitalkoihin ryhdytään kyselyllä ”Muistoja 1940-50-luvun puutarhasta”. Hankkeen puitteissa kehitetään puutarhalähtöistä museopedagogiikkaa yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen kanssa. Ensi kesäksi on luvassa muutama uusi opastuskierros ja opasvihkonen Kylämäen puutarhoihin sekä koululaisille puutarha- ja kasviaiheinen tehtäväkokonaisuus. Hankkeen myötä Kuralan Kylämäki pyrkii toimimaan museokentässä entistä paremmin biologisen kulttuuriperinnön vaalijana ja välittäjänä sekä vastaamaan puutarhamatkailun lisääntyviin tarpeisiin.

Lisätietoja:

Perinnepuutarhuri Leena Haimi / Turun Museokeskus, Kuralan kylämäki / p. 040 684 1321**Tutkija Annmaj Rönning** / Turun museokeskus / p. 044 907 2156 / www.turunmuseokeskus.fi

**PUUTARHATAITEEN SEURA RY
SAMFUNDET FÖR
TRÄDGÅRDSKONST RF**
PL 941, 00101 HELSINKI
www.gardenartsociety.fi/
tili: Sampo 800017-70546167

Mona Schalin
puheenjohtaja
040 - 532 9558
mona.schalin@welho.com

Gretel Hemgård
040 - 572 7880
gretel.hemgard@hemgard.fi

Maunu Häyrynen
040 - 532 9639
mauhay@utu.fi

Päivi Islander
050 - 356 7307
paivi.islander@hel.fi

Irma Lounatvuori
050 - 4145565
irma.lounatvuori@kolumbus.fi

Outi Haavisto
varapuheenjohtaja
040 - 7206861
outipellinen@gmail.com

Pertti Pyhtilä
040 5838910
pyhtila@iki.fi

Hiroko Kivirinta
0400 - 385423
hiroko.kivirinta@gmail.com

Hanna Sorsa
050 - 3382320
hanna.sorsa@gmail.com

Mari Soini
sihteeri
040 - 590 8946
mari.soini@aalto.fi

Minna Raassina
taloudenhoitaja
041 - 536 6890
minna.raassina@vahanen.com

Turun paikallisosaston
yhteyshenkilö:
Marja-Leena Niitemaa
040 - 521 0327
marja-leena.niitemaa@turku.fi

JÄSENTIEDOTE 2 / 2011**ARABIAN RANTAPUISTO****Puutarhataiteen seura järjestää opastetun puistokävelyn Arabian rantapuistoon 17.8.2011**

Aloitamme puistokävelyn **17.8.2011, klo 17.30** Arabianrannassa, ratiovaunujen 6 ja 8 päätepysäkin kohdalla Kaj Frankin kadun länsipäässä

Arabian ja Toukolan rantapuisto lienee Helsingin laajin kokonaan ihmisen rakentama maisema. Se on rakennettu ja sitä rakennetaan yhä 1980-luvulla tehdyille täyttöalueelle uuden kaupunginosan rantapuistoksi. Puiston kokonaispinta-ala on valmistuessaan noin 45 ha. Entisellä pienteollisuusalueella ja Arabian tehtaiden alueella on nyt arvoistettu Arabian ja Toukolan uusi kaupunginosa.

Suunnittelutyö käynnistyi jo 1990-luvulla ja pitkään prosessiin on kuulunut mm pilaantuneiden maapohjien käsittely. Koska täyttömaan alla on parhaimmillaan 25 m paksuinen savikerros, pohjaolosuhteista eivät ole täysin stabiilit. Puistoa ei ole voitu perustaa paaluille kuten korttelialueita. Painuminen näkyy ja eniten se näkyy rannassa, joka alussa oli yhtä pitkää monotonista sepelirantaa. Mutta painumisen tiedetään myös vähitellen pysähtyvän.

Puisto on hyvin tärkeä osa Vanhankaupunginselän kiertävää viheralueverkostoa ja itäisille kantakaupunkilaisille tärkeä yhteys meren rantaan. Uuden puistotulokkaan ilmeessä on tavoiteltu saariston kulttuurimaiseman (uhanalaisien) rantaniittyjen avointa luonnetta.

Noita edellä mainittuja maapohjan reunaehdoja on hyödynnetty puiston maisema-arkkitehtonisen teeman luomisessa. Tavoitteena on ollut kääntää viherrakentamisen kannalta ongelmalliset seikat puiston rikkaudeksi sekä visuaalisessa että biologisessa mielessä.

Näitä asioita tulen kertomaan lisää 17. elokuuta järjestettävässä puistokävelyssä. Kierros alkaa 6. ja 8. ratikan päätepysäkin kohdalla Kaj Frankin kadun länsipäässä. Ensin tutustumme taiteilija Howard Smithin veistoksiin Kai Frankin kadulla, jonka taideakseli suunniteltiin yhteistyössä. Matkalla poikkeamme myös kaupunginosan yhteispihoihin.

teksti ja kuvat: maisema-arkkitehti Gretel Hemgård

Lehdistötiedote 2.8.2011

YLÄNELÄISIÄ KASVIAARTEITA KORVAN KASVITARHASSA

Yläneen kotiseutumuseolle rakennettuun Korvan kasvitärhaan on koottu yläneläisiä vanhoja perinnekasveja. Kasvitärha mahdollistaa paikallisten kasvikantojen esitelyä ja säilyttämisen vuosikymmeniksi eteenpäin.

Lauantaina 6.8.2011 avattavaan Korvan kasvitärhaan on etsitty vanhoja puutarhakasveja, joita Yläneellä on viljelty vähintään 60 vuotta ja joihin liittyy jokin perheen, suvun tai kylän sattumus, tapahtuma tai muisto. Tiedot talletetaan kotiseutumuseon käyttöön. Näistä on valittu kasvitärhalle kasvamaan kokoelma vanhoja kasvikantoja.

– Kaikkiaan kasvitärhalla on nyt 66 eri kasvilajiketta, jotka on kerätty 30 vanhasta puutarhasta eri puolelta Ylänettä. Tänä syksynä ja ensi keväänä istutetaan vielä marjapensaita, vadelmia ja pioneja. Myös vanhoihin puutarhakasveihin liittyvän muistitiedon keruu jatkuu, kasvikuulutuksesta ja kasvien keräämisestä vastanneet paikalliset aktiivit Anja Koskela ja Hanna-Leena Kaihola kertovat.

Yrttipenkistä löytyy muun muassa pietaryrtti, minttu, ilmasipuli, kumina ja saksankirveli. Lisäksi on vanhaa raparperi-, parsaa- ja humalakantaa sekä karviaispensaita. Vanhoja perennoja on runsaasti ja esikoita, liljoja, saksankurjenmiekköitä, valkonarsissejä sekä lehtoakileijoja on kerätty useasta vanhasta puutarhasta.

Korpelan penkkiin on siirretty Korpelan torpalla Huvitus-omenapuun rinnalla kasvaneita harjaneilikoita, lehtoakileijoja, ruskoliljoja, lehtosinivuokkoja ja ahomansikkaa sekä pihasyreeniä. Korpelan Huvitus-omenapuun vartteesta MTT:ssä kasvatettu taimi istutetaan ensi keväänä kasvitärhaan.

Kasvitärha talkootyöllä

Kasvitärha on suunniteltu MTT:n vetämässä hankkeessa ”Perinnekasvit museopuutarhoissa”. Hanke tarjoaa kotiseutumuseolle asiantuntijautta liittyen vanhojen puutarhakasvien tunnistamiseen, paikallisten lajikkeiden ja kasvikantojen etsimiseen sekä alkuperätietojen keräämiseen.

– Kasvitärhan rakenne- ja istutussuunnitelmat museon-

mäelle on laadittu yhdessä paikallisten ihmisten kanssa. Suunnittelussa on kiinnitetty erityishuomio kasvupaikan vaatimuksiin ja siihen, että kasvien hoito onnistuu vaapehtoisvoimin, kertoo kasvitärhan suunnitelmat laatinut tutkija Merja Hartikainen MTT:stä.

Kasvitärha on nimetty Korvan kasvitärhaksi yläneläisen itseoppineen kasvitutkijan Antton Korvan (1888–1962) mukaan. Kasvitärha on rakennettu paikallisin voimin talkootyönä ja lahjoitetuin materiaalein ja varoin.

– Kasvitärhan rakentaminen aloitettiin toukokuussa 2010. Kuivaan metsärinteeseen muhevan kasvitärhan rakentaminen on ollut kiellettyä haasteellinen tehtävä. Rakentaminen ei olisi onnistunut ilman lukuisia kotiseuturakkaita paikallisia ihmisiä, jotka ovat tehneet satoja talkootyötunteja, kertoo rakentamista johtanut Yläneen kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Arimo Helmisaari.

Kukkaloistoa Yläneen kotiseutumuseolle saatiin jo viime kesänä, kun perustettiin kukkapenkit Teinilän talon ja Yli-Jokelan talon edustalle. Niihin istutettiin vanhat perennat, jotka siirrettiin rakennusten alkuperäisiltä sijain-
tipaikoilta.

Paikallista kasvigeenivaratyötä

Yläneläisten vanhojen puutarhakasvien kokoaminen Korvan kasvitärhaan toteuttaa paikallisella tasolla Suomen kansallista kasvigeenivaraohjelmaa.

– Hankeyhteistyön yksi arvokkaimmista saavutuksista

KUTSU KESÄJUHLAAN
Korvan kasvitärhan avajaiset Yläneen kotiseutumuseolla
Liisantie 13, lauantaina 6.8. klo 16 alkaen

Ohjelmassa:
Musiikkia
Puheita
Tarjoilua
Tärhan esittelyä

Tervetuloa joukolla juhlanviettoon!
Tilaisuuden järjestää Yläneen kotiseutuyhdistys, Turun yliopisto, Pöytyän kunta, MTT ja Perinnekasvit museopuutarhoissa -hanke

on se, että paikalliset ihmiset ovat ymmärtäneet omista pihoihista ja puutarhoihista vielä kasvavien vanhojen kasvien arvon. Kun näiden kasvigeenivarojen arvo tulee paikallisella tasolla ymmärretyksi, paikkakunnan kasvi-aarteiden arvostus ja sitä kautta niiden säilyminen varmentuu, hankkeen projektipäällikkö Maarit Heinonen MTT:ltä iloitsee.

– Yläneellä on onnistuttu loistavasti paikallisessa kasvigeenivaratyössä. Tässä onnistumisen ehdottomana edellytyksenä ovat aktiiviset paikalliset ihmiset, joilla on paikallistuntemusta ja myös kasvitietoutta. Yläneen ko-

URBAN NATURE -KAUPUNKILUONTO- JA NYKYTAIDETAHAHTUMA KUTSUU TURKUUN 6.-11.9.2011

Kansainvälinen ja monialainen Urban Nature -kaupunkiluonto- ja nykytaidetahtuman järjestetään Turussa kulttuuripääkaupunkivuoden yhteydessä.

Urban Nature -seminaari järjestetään 8.–9. syyskuuta. Sseminaarin tavoitteita ovat mm.:

- nostaa puutarhakulttuuri, puistot ja viherala, niiden traditiot ja tulevaisuuden visiot mukaan Turku-2011kulttuuripääkaupunki foorumille
- esitellä ja käsitellä kaupunkiluonnon ja ympäristön suunnittelua ja tutkimusta
- käsitellä luonnon ja viheralueiden vaikutuksia ihmisen fyysiselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille sekä hoitavan puutarhan menetelmiä
- tuoda esiin maisema-arkkitehtuurin, nykypuutarhan ja ympäristötaiteen kansainvälisiä ilmiöitä ja tekijöitä sekä luontofilosofiaa
- herättää keskustelua taiteilijan uusista rooleista kaupunki- ja ympäristösuunnittelussa

Urban Nature -seminaari kokoaa viheralan ammattilaisia, maisema-arkkitehtejä ja taiteilijoita samalle foorumille kohtaamaan, jakamaan ja keskustelemaan. Seminaarin kansainvälisinä luennoitsijavieraina ovat mm. maisema-arkkitehti ja nykytaiteilija Martha Schwartz (Yhdysvallat/Iso-Britannia), ekotaitelija Jackie Brookner (Yhdysvallat), maisema-arkkitehti Patrick Quist (Ruotsi), professori Peter Schantz (Ruotsi), johtaja Victoria Thorton (Iso-Britannia), Eelco Hooftman maisema-arkkitehtitoimisto G R O S S . M A X (Iso-Britannia) ja hoitava puutarha-menetel-

tiseutumuseon toiminta perinnekasvien parissa toimii myös mallina muille vastaaville museoille, Merja Hartikainen pohtii.

Lisätietoja:

Perinnekasvit museopuutarhassa -hankkeen projektipäällikkö Maarit Heinonen, MTT, puh. 040 195 9943
Korpelan kasvitärhan suunnitelmasta: tutkija Merja Hartikainen, MTT, puh. 040 561 8234
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@mtt.fi
Korvan kasvitärhan kasveista: Anja Koskela, puh. 040 702 3987 ja Hanna-Leena Kaihola, puh. 050 361 1458
Korvan kasvitärhan rakentamisesta: Arimo Helmisaari, puh. 0500 596 730

män kehittäjä Yvonne Westerberg (Ruotsi).

Kotimaisia esiintyjä ovat emeritusprofessori Antto Leikola, taiteen tutkija Hanna Johansson, ympäristöpsykologi Marketta Kyttä sekä ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander ja tutkija Samuli Saarinen. Seminaarin esityskieli on englanti, mutta kaikista luennoista jaetaan osallistujille suomenkieliset käännökset.

Pehr Kalmin kasviperintö Pukkilassa –työpaja 10.-11.9.

Seminaarissa Pehr Kalmista luennoi emeritusprofessori Antto Leikola. Sen lisäksi järjestämme Kalmin kasviperintöä Pukkilan kartanomuseossa monipuolisesti käsittelevän työpajan, jossa luennoivat mm. dosentti Eeva Ruoff ja maisema-arkkitehti Camilla Rosengren. Seminaarin ohjelmaan sisältyy myös käynti Pehr Kalmin Sipsalon tilalla Turun Hirvensalossa, oppaana on Kalm-ekspertti Aarno Kasvi. Työpaja pidetään suomeksi.

Kaikki yksityiskohtaiset tiedot Urban Nature -seminaarin ohjelmasta, sen taustoista ja teemoista, kansainvälisesti arvostetuista luennoitsijoista ja työpajoista löytyvät osoitteesta: <http://turku2011.fi/urbannature>

Missä luonto loppuu ja missä taide alkaa?
Tervetuloa mukaan löytöretkelle!

Lisätietoja:

Turun kesäyliopisto
Raija Hautaviita-von Weymarn
Urban Nature koordinaattori
puh. 02,278 1817, 044-720 1140
raija.hautaviita@turunkesayliopisto.fi
www.turunkesayliopisto.fi

Armi Laukia
Urban Nature kuraattori
armi.laukia@hotmail.com